

dieres af Pantthaverne, uagtet Panteretten er ældre end Bortfæstelsen, og hvor stærkt Godset endogfaa er behæftet; derimod kan den Selveierbonde, der har en enkelt Gaard, hvori han har en Pantegjæld, og vil bortfæste den, som ovennævnt, ikke gjøre dette, uden at Pantthaverens Ret kommer til at gaae forud for Fæsterens Rettighed. Dette er tydeligt erkjendt i de i Paragraphen citerede Anordninger, som derfor ogsaa have forekrevet en forskjellig Fremgangsmaade med Hensyn til Skjodes og Pantebøgernes Førelse. Skjøndt altsaa Placaten af 1806 indeholder en virkelig Tvangsbestemmelse og paabyder en vis Fæstetvang, saa betragter Lovgivningen dog denne Bortfæstelse tillige som noget Bilskaarligt fra Eierens Side, da han jo kan blive ved at bruge Gaarden selv; han er paa en ganske anden Maade og kun i en meget ringere Grad forpligtet til at bortfæste den, end Eieren af det egentlige Fæstegods er forpligtet til at bortfæste. Der forekommer mig saaledes i det Hele taget at være en saa overordentlig Forskjel imellem de Tilfælde, at Nogen sidder paa en egentlig Fæstegaard, som efter Loven og Anordningerne skal være bortfæstet, og naar Nogen sidder paa en Selveiergaard, som ikke behøvede at være bortfæstet, at den Forskjel, Paragraphen har gjort imellem disse Tilfælde, herved tilstrækkeligt retfærdiggjøres. Hvad dernæst den praktiske Anvendelse af Adskillelsen imellem disse Tilfælde angaaer, kan den vel maaffee stundom paa Grund af de factiske Omstændigheder være tvivlsom og have sine Banfærligheder, hvilket især ligger dert, at Selveiergaarde utvivlsomt kunne gaae over til atter at blive Fæstegods; men man maa her som i alle andre saadanne Forhold, være tilfreds med, at der haves afgjørende Momenter, hvorefter de allerfleste Tilfælde i Almindelighed, uden Banfærlighed kunne afgjøres, og hvorefter de enkelte tvivlsomme Tilfælde, naar man har dem liggende for sig, vel ogsaa ville kunne finde deres Afgjørelse. En Lov kan i Almindelighed kun give sin Regel ved Hjælp af et vist Begreb, under hvilket de enkelte Tilfælde derefter i Overeensstemmelse med deres hele Bestaaenhed blive at hense, og, naar man hidtil er kommen ud af at anvende denne Distinction i den citerede Anordning af 15de Mai 1834 og i Anordningen om Skjodes

og Panteprotokollerne m. m., vil man vistnok ogsaa med Hensyn til Anvendelsen af denne Lov kunne komme ud af det. I alt Fald ville de Spørgsmaal, som herom kunne opstaae, være at afgjøre ved Retten. — Udvalget har fremdeles antaget, at den Ret, man tillagde Fæsterne, maatte ogsaa tillægges dem, der havde en saadan Fæstegaard i Forpagtning efter Forordningen af 15de Juni 1792 § 11, men dog paa et vist Aaremaal, der ikke kan være kortere end 50 Aar; de andre Forhold efter denne Forordning har man troet ikke at burde tage med, da de kunne være stillede saa forskjelligt, at det vilde være vanfskeligt at give bestemte Regler for Afsløsningen.

Mourier: I den nu foreliggende § 8, som er en af Lovforslagets Hovedparagrapher, fremtræder egentlig først Tvangsprincipet, og der kunde saaledes være nogen Anledning til, allerede her at gaae ind paa det almindelige Spørgsmaal i Sagen, om virkeligen Almeenvellet kræver en tvungen Afsløsning af Fæsteforholdet, eller, hvad der i Grunden er det Samme, om denne Foranstaltning kan ansees at have Hjemmel i Grundlovens § 87. Vel er der allerede talt Meget herom, men der staaer dog med Hensyn hertil endnu nogle Bemærkninger tilbage, som det ligger mig ret meget paa Hjerte at udtale. Imidlertid faaer hiint Spørgsmaal, om man overhovedet skal gaae ind paa en Tvangsafsløsning af Fæsteforholdene, dog først sin fulde Betydning, naar der foreligger et bestemt formuleret Lovforslag; thi først da veed man, hvad man har at holde sig til, og jeg troer derfor, at man uden Tvivl vil billige, at jeg ikke for Dieblisfket indlader mig paa hiint almindelige Spørgsmaal, men forbeholder mig i et Slutningsforedrag at anstille nogle formeentlig ikke uvæsentlige Betragtninger med Hensyn til denne Side af Lovforslaget, naar først dette efter fuldendt Afstemning foreligger i sin Heelhed, og hvor jeg da navnlig skal tillade mig at udhæve, hvad jeg har at anføre om Tvangsprincipet paa den ene, og de frivillige Overeenskomster paa den anden Side. Ved at nævne de frivillige Overeenskomster, kan jeg dog ikke undlade, allerede nu at fremsætte en Bemærkning, der er fremkaldt ved flere idag